

**Ren
drikkEVands-
garanti**

Vi vil sikre alle borgere i Danmark ret til rent drikkevand – nu og i fremtiden.

Rent drikkevand er fundamentet for vores sundhed, vores sikkerhed og vores natur. Vi har i Danmark noget af verdens bedste drikkevand, og det er vores ansvar at beskytte det til kommende generationer. Men vi passer ikke godt nok på det. Pesticider og kvælstofforurening truer vandkvaliteten. Der er fundet rester af sprøjtegifte i over halvdelen af alle drikkevandsboringer, og hvert år må et tocifret antal boringer lukke.¹ Uret tikker for at undgå katastrofale, uoprettelige skader.

Vi ønsker ikke, at Danmark i fremtiden bliver et land, hvor man må købe drikkevand i supermarkedet – eller betale for dyr, privat vandrensning for at kunne stole på vandet fra hanen. Rent drikkevand, pumpet direkte op fra det rene grundvand må aldrig blive en luksus for de få. Det er en grundlæggende ret for os alle.

I Alternativet foreslår vi derfor en **garanti for rent drikkevand i hele Danmark**. Alle borgere skal kunne drikke vandet fra danske drikkevandsboringer direkte fra hanen uden risiko for sundhedsskadelige sprøjtegifte, evighedskemikalier som PFAS og hormonforstyrrende kemi – i dag og i fremtiden.

Der er brug for klare mål, krav og principper, hvis vi fortsat skal kunne stole på, at vores drikkevand er rent og sundt – uanset hvor i landet vi bor. Her præsenterer vi Alternativets politiske mål og forslag til en fremtid uden forurenet drikkevand. En fremtid, hvor borgernes sundhed beskyttes, og hvor forureneren betaler. For én ting er sikkert: Vi har ret til rent vand.

Vores drikkevandsmål

- I 2025 er det slut med al brug af PFAS i dansk landbrug.
- I 2027 er alle områder med særlige drikkevandsinteresser (OSD'er) beskyttede mod sprøjtegifte og kvælstofforurening.²
- I 2035 er Danmark 100 procent sprøjtefrit.
- I 2040 er det danske landbrug 100 procent økologisk.

1. Ifølge DN: [Sprøjtegift i drikkevandet](#) | Vores vand er truet af sprøjtegifte – Danmarks Naturfredningsforening

2. Indsatsen bør koordineres med implementeringen af den grønne trepart, der i dag slet ikke adresserer drikkevandsforurening, men afventer kortlægningen af sårbare grundvandsområder (SGO'er), der først er klar i 2027 – samme år som vi ifølge vandrammedirektivet allerede skal have opnået såkaldt 'god kemisk tilstand' i alt grundvand.

Vores politiske forslag

1. Straksforbud mod brugen af PFAS og alle fluor-pesticider i dansk landbrug

Alternativet foreslår et straksforbud som en nødforanstaltning for at beskytte vores fremtidige drikkevandskvalitet, så al PFAS er udfaset i dansk landbrug med udgangen af 2025. Forbruget af pesticider, der indeholder PFAS, er steget til et rekordhøjt niveau, og størstedelen af PFAS-pesticiderne bliver brugt i produktion af korn og kartofler, som er en fast del af langt de fleste danskeres mad. PFAS nedbrydes ikke som andre stoffer og kaldes derfor også for "evigheds-kemikalier", som er meget giftige for både mennesker og dyr. Særligt bekymrende er stoffet TFA, en lille og stærkt vandopløselig PFAS-forbindelse, der hurtigt spreder sig i miljøet og forurener grundvandet. Derfor er PFAS en akut trussel mod vores drikkevand og mad.

2. Fuldt stop for brugen af sprøjtegift og skrappe kvælstofregulering i særlige drikkevandsområder (OSD'er) fra 2027

Mere end en tredjedel af Danmarks areal – omkring 1,750.000 hektar – er udpeget som områder med særlige drikkevandsinteresser (OSD'er) og grundvandsparker. Disse områder er afgørende for at beskytte kvalitet af vores drikkevand. Derfor foreslår Alternativet et fuldt stop for brugen af sprøjtegifte i OSD'er og grundvandsparker senest i 2027.³ Cirka 945.000 hektar af arealet anvendes i dag til konventionelt landbrug. Samtidig vil vi indføre strengere kvælstofregulering i disse områder, så nitratniveauet i grundvandet efter et forsigtighedsprincip holdes klart under grænseværdierne.

Endelig vil vi forbyde, at man kan deponere jord fra fx byggevirksomheder i OSD'er. Vi ser alt for ofte, at forurenede jord fyldt med pesticider, PFAS og tungmetaller ender på marker, hvor de giftige kemikalier siver ned til grundvandet. Et konkret eksempel er Smidstrup i Nordsjælland, hvor der er fundet høje PFAS-koncentrationer i jorden lige over drikkevandsboringer.⁴

3. Fuld udfasning af brugen af alle sprøjtegifte i dansk landbrug senest i 2035

Alternativet vil gøre Danmark helt sprøjtefrit fra 2035 – for at beskytte vores miljø, vores drikkevand og fremtidige generationer mod pesticidforurening. Derfor ønsker vi en fuld udfasning af sprøjtegifte i dansk landbrug. Udfasningen kan ske ved at reducere sprøjtekvoten med 10% om året frem mod udgangen af 2034. Overholdes reduktionen ikke, bortfalder sprøjtetilladelsen. Fra 2035 indføres et totalt forbud mod sprøjtning.

Samtidig skal der lægges en retvisende afgift på sprøjtemidler efter forurenere betaler-princippet. Afgiften skal gå direkte til finansieringen af drikkevandsfondens oprensningssarbejde.⁵ Det skal sikre, at det ikke bliver det offentlige, der står med regningen.

I dag giver Miljøstyrelsen tilladelse til at mange danske landmænd kan bruge sprøjtegifte, som er blevet gjort ulovlige i EU. Gifte, der fx er under mistanke for at give hjerneskrader.⁶ Det ønsker vi et opgør med. Dispensationer skal kun være mulige frem til 2030, kun efter særligt tungtvejende årsager og må ikke gives i boringsnære beskyttelsesområder. Alle dispensationsmodtagere skal fremgå af et offentligt tilgængeligt register.

3. I 2027 skal vi leve op til vandrammedirektivet, der bl.a. kræver 'god kemisk tilstand' i vores grundvand.

4. Ifølge Danske Vandværker: [Lovgivningen skal sikre, at forurenede jord ikke truer grundvandet](#) - Danske Vandværker

5. Regionerne brugte i 2022 55 mio. kr. på oprensning af jordforurening. MOF, Alm.del - 2022-23 (2. samling) - Bilag 429: Danske Regionernes redegørelse om arbejdet med jordforurening 2022 Danmark har cirka 28.000 landbrugsbedrifter, hvoraf omkring 90 % er konventionelle. Fordeles udgiften kun på de konventionelle bedrifter, svarer det til cirka 2.182 kr. per bedrift årligt.

6. [Danske landmænd må stadig bruge forbudt sprøjtegift](#) - Danmarks Naturfredningsforening

4. Krav om miljøansvarsforsikring hos alle virksomheder og landbrug, der spreder sprøjtegifte

Forureneren skal betale – ikke fællesskabet. Derfor ønsker vi, at alle, der spreder sprøjtegifte, skal have en miljøansvarsforsikring med både påbudsdækning og miljøskadedækning. Det skal sikre, at enhver, der forurener med sprøjtegifte, kan og skal stille økonomisk sikkerhed for at dække udgifterne til en evt. oprensning og genopretning. Ingen skal kunne undslippe ansvaret ved at gå konkurs, fordi de ikke er i stand til at betale, så det offentlige må overtage regningen og ansvaret. Forureneren skal betale.

5. Let adgang til viden om vandkvalitet hos dig

Alle har ret til at vide, hvad der er i det vand, de drikker. Gennemsigtighed om vandkvalitet styrker både folkesundheden og tilliden til vandforsyningen. I Alternativet ønsker vi derfor at oprette en hjemmeside og en app, hvor borgere hurtigt og let kan finde oplysninger om kvaliteten af deres drikkevand. Den kan for eksempel kobles til GEUS Jupiter-databasen. At finde viden om vandkvalitet skal være lige så nemt som at tjekke vejrudsigten.

Kommunerne er frontlinjen i kampen for rent vand

Kommunerne er vores første forsvarslinje i beskyttelsen af grundvandet. De har lokal viden, handlekraft og den direkte kontakt til borgerne, men i dag står de ofte uden værktøjer, ansvar og incitament. Det skal ændres. Ingen kommune skal være uden mandat til at beskytte borgernes sundhed. Vores drikkevand er en lokal sag – og det er lokalt, at vi for alvor kan gøre en forskel.

Med den politiske aftale om en Grøn Trepert sidder kommunerne for bordenden med ansvaret for de lokale treparter, der skal gennemføres sammen med landbrugs- og naturorganisationer. Men Grøn Trepert har helt ignoreret beskyttelsen af vores drikkevand, og derfor har kommunerne brug for både værktøjer, midler og incitament til at øge indsatsen for rent drikkevand.

Alternativet vil arbejde for, at din kommune styrker indsatsen for rent drikkevand, fremskynder omlægningen til økologi, udfaser sprøjtegifte og stiller klare krav om, at det offentlige i langt højere grad køber økologiske varer. Vi er overbeviste om, at en stærk, lokal indsats er fundamentet for fremtidens rene vand. Vi vil give kommunerne en nøglerolle i udrulningen af drikkevandsgarantien:

1. Ret og pligt til kommunerne

Kommunerne skal have ret og pligt til at etablere grundvandsparker i særlige drikkevandsområder, indføre straksforbud mod PFAS-sprøjtning og gennemføre en hurtig udfasning af sprøjtegifte i landbruget. De skal have ressourcer og rettigheder til at implementere de forslag, der aftales nationalt. Alternativet vil udvide den eksisterende drikkevandsfond, så den efter rammerne for kommunernes ret og pligt kan finansiere indsatsen og give omstillingsstøtte⁷ til lodsejere, der skal omlægge deres produktion til sprøjtefrit landbrug. Drikkevandsfonden skal også have et drikkevandsteam, der kan understøtte arbejdet i kommunerne.

2. Kommunerne skal belønnes for forebyggelse fremfor blot at få regningen ved forurening

Den nye drikkevandsfond skal kunne søges af kommunerne til økologisk omlægning, opkøb af sårbare arealer og lokale kampagner for at forebygge drikkevandsforurening. Fonden skal også finansiere oprensning og naturgenopretning, hvor det er nødvendigt ved eksisterende forureninger. Det skal ikke være kommunerne, der står alene med regningen, når forureningen først er sket. At rydde op efter forurening må ikke ske på bekostning af velfærd og sundhed. Midler, der går fra drikkevandsfonden og bruges af kommunerne skal derfor holdes udenfor budgetlovens kommunale anlægs- og serviceløfter.

7. Der kan være tale om kompensation for negative økonomiske effekter for grundejerne, og den kan betales som 'omstillingsstøtte' / tabt dækningsbidrag. Ligesom ved BNBO-områder.

3. Som grundprincip skal forureneren altid selv betale for sin forurening

Staten skal understøtte kommunernes arbejde med at identificere forureneren og definere skadens omfang og beløb. I dag er det vandværket og i sidste ende forbrugeren, som betaler regningen, og det er helt sort. Forureneren skal betale, og staten skal sikre, at det sker.

4. Vandkvalitet skal indgå i den kommunale sundhedsprofil

Den kommunale sundhedsprofil er en undersøgelse af borgernes sundhed, trivsel og livsstil og bruges som et redskab til at planlægge og målrette sundhedsindsatsen lokalt. Rent, pesticidfrit drikkevand er en kerneopgave for sundhed og er forebyggelse i praksis. Vandkvaliteten bør derfor indgå i sundhedsprofilen for alle kommuner.

Finansiering

Alternativets drikkevandsudspil finansieres med udgangspunkt i forureneren betaler-princippet og gennem en udvidelse af Drikkevandsfonden, der i dag administreres af Miljøstyrelsen. Drikkevandsfondens økonomiske og faglige ressourcer skal i den sammenhæng løftes markant, så den kan varetage implementeringen af de politiske forslag, herunder særligt uddeling af omstillingsstøtten.

Omstillingsstøtten fastsættes på baggrund af individuelle vurderinger af tabt dækningsbidrag og udbetales som årlige beløb,⁸ men den antages at skulle kunne dække omstillingsstøtte for cirka 5 milliarder kroner årligt for de samlede OSD-områder.⁹ Dette beløb finansieres gennem en omlægning af EU's landbrugsstøtte. Helt konkret øremærkes hektarstøtten i søjle 1 på årligt 5 milliarder kroner til omstillingen fra sprøjtet landbrug til regenerativ, økologisk dyrkning.

Når hele det danske landbrug udfaser sprøjtemidler, vil der forventeligt skulle tilføres yderligere omstillingsstøtte. Statslige midler kunne findes via den kommende finanslov efter den nylige opjustering af råderummet, der frigør 52 milliarder yderligere til offentlige udgifter.¹⁰

Oprensningsarbejdet af forurenede områder finansieres gennem provenuet fra pesticidafgiften. I takt med den løbende udfasning af brugen af pesticider, vil provenuet falde, og her skal der tilføres midler fra søjle 2 i EU's landbrugsstøtte, der udgør cirka 1 milliarder kroner.¹¹

8. På Bornholm er der f.eks. præcedens for 5000-7000 kr. pr. hektar i årlig erstatning for tabt dækningsbidrag ved BNBO-områder. [Eksempler på vellykkede BNBO-aftaler](#) Se også: [Prisen på grundvandsbeskyttelse skal være fair](#)

9. Hvis der skal betales 6000 kr. pr. hektar for omkring 1. mio. hektar årligt, er beløbet 6 mia. kr. Det er dog forventeligt at beløbet bliver en del lavere, da 400.000 ha af det danske landbrugsareal allerede skal opkøbes og omlægges til naturområder gennem en statslig arealfond som en del af den grønne trepart: [Bred politisk aftale om Den Grønne Trepert indgået: Den største forandring af det danske landskab i over 100 år - Regeringen.dk](#)

10. [Opdateret mellemfristet forløb - juni 2025](#)

11. [EU's landbrugsstøtte - Common Agricultural Policy - Rådet for Grøn Omstilling](#)

Vidste du?

- De seneste tre år er brugen af PFAS-pesticider mere end fordoblet i Danmark.¹² Forskning viser, at PFAS kan påvirke børns IQ, skabe hormonforstyrrelser, give nedsat fertilitet, flere kræftformer og nedsat immunforsvar.^{13,14}
- Konventionelle kartofler hører til blandt de mest sprøjtede afgrøder i Danmark.¹⁵ Miljøstyrelsen giver igen og igen kartoffelavlerne dispensation til at bruge det ulovlige sprøjtemiddel Reglone, der i 2019 blev forbudt i EU, fordi det kan give nerveskader og bl.a. kædes sammen med sygdommen Parkinsons.¹⁶
- Pesticidkontrol i Danmark afslører hvert år et meget stort antal overtrædelser af loven. I år 2023 var der overtrædelser i cirka 40 procent af de 612 pesticidkontroller, som Landbrugsstyrelsen udførte.¹⁷
- Halvdelen af Danmarks areal sprøjtes hvert år med pesticider. Vi er ikke blot EU's mest opdyrkede land, vi er også det mest sprøjtede. Der anvendes sprøjtegifte på de konventionelle marker, men også i skovbruget, i juletræsproduktion, på golfbaner og flere andre steder.¹⁸

12. [Fordobling i salg af PFAS-pesticider: Meget alvorligt problem - Danske Vandværker](#)

13. [WHO_HSE_PHE_IHE_2013:1_eng.pdf](#)

14. [PFAS-stoffer i fosterstadiet kobles til dårlig sædkvalitet hos danske mænd](#)

15. [Konventionelle kartofler hører til de mest sprøjtede afgrøder - Madforlivet](#)

16. [Ulovlig sprøjtegift bruges af branche i kraftig vækst | Økologisk - nyt om udviklingen](#)

17. [Pesticidkontrol afslører et »fuldstændig uacceptabelt« antal overtrædelser](#)

18. [Halvdelen af Danmarks areal sprøjtes hvert år med pesticider - Danmarks Naturfredningsforening](#)

Alternativet

Christiansborg
1218 København K
+45 71 79 18 64